

СЪДЪРЖАНИЕ

Предговор	8
УВОД	
<i>Глава I. ПРЕДМЕТ НА ФИЛОСОФИЯТА</i>	9
1. Основният въпрос на философията. Материализмът и идеализмът като главни направления във философията	13
2. Предмет на марксистката философия. Отношението на философията към другите науки	24
3. Диалектическият и историческият материализъм — идейно оръжие на революционния пролетариат	36
<i>Глава II. БОРБАТА МЕЖДУ МАТЕРИАЛИЗМА И ИДЕАЛИЗМА В ИСТОРИЯТА НА ФИЛОСОФИЯТА ОТ ДОМАРКСОВАТА ЕПОХА</i>	45
1. Наивният материализъм и стихийната диалектика на древните	46
2. Материализмът на XVII—XVIII век и неговата борба против религията и идеализма. Метафизическият метод	61
3. Идеалистическата диалектика на Хегел и материализмът на Фойербах	84
4. Материализмът и диалектиката на революционните демократи от XIX век	99
<i>Глава III. ВЪЗНИКВАНЕ И РАЗВИТИЕ НА МАРКСИСТКАТА ФИЛОСОФИЯ</i>	108
1. Историческите условия на възникването на марксистката философия. Маркс и Енгелс — велики творци на диалектическия и историческия материализъм	108

2. Същност на революционния преврат, извършен от марксизма във философията	121
3. Творческият характер на марксистката философия и нейното развитие от В. И. Ленин	129

ЧАСТ ПЪРВА

ДИАЛЕКТИЧЕСКИ МАТЕРИАЛИЗЪМ

Глава IV. МАТЕРИЯ И ФОРМИ НА НЕЙНОТО СЪЩЕСТВУВАНЕ	141
1. Материя	141
2. Движение на материята	156
3. Пространство и време	169
4. Единство на света	186
Глава V. МАТЕРИЯ И СЪЗНАНИЕ	196
1. Съзнанието—свойство на високоорганизираната материя	196
2. Съзнанието — отражение на материалния свят	205
3. Критика на „теорията на символите“. Обективна истина	223
4. Реч и мислене	232
Глава VI. ЗАКОНОМЕРНАТА ВРЪЗКА НА ЯВЛЕНИЯТА НА ДЕЙСТВИТЕЛНОСТТА	240
1. Взаимната връзка на явленията. Причина и следствие	240
2. Законът като форма на връзката между явленията. Единично, особено и всеобщо	251
3. Необходимост и случайност	266
4. Възможност и действителност	274
Глава VII. ОСНОВНИ ЗАКОНИ НА ДИАЛЕКТИКАТА. ЗАКОНЪТ ЗА ПРЕМИНАВАНЕ НА КОЛИЧЕСТВЕНИТЕ ИЗМЕНЕНИЯ В КАЧЕСТВЕНИ	281
1. Диалектичката теория на развитието	281
2. Количествени и качествени изменения и тяхното преминаване един в други	287
3. Единство на еволюционната и революционната форма на развитие. Скокове	302
4. Многообразието на формите на преминаване от старото качество в ново	309
Глава VIII. ЗАКОНЪТ ЗА ЕДИНСТВОТО И БОРБАТА НА ПРОТИВОПОЛОЖНОСТИТЕ	316
1. Предметите и явленията като единство на противоположности. Борбата на противоположностите — източник на развитието	317
2. Вътрешни и външни противоречия	332
3. Особености на различните противоречия	338

4. Съдържание и форма, възникване и разрешаване на противоречията между тях	348
Глава IX. ЗАКОНЪТ ЗА ОТРИЦАНИЕ НА ОТРИЦАНИЕТО	356
1. Същност и роля на диалектичното отрицание в процеса на развитието	357
2. Постъпателният характер на развитието и неговите форми	364
Глава X. ДИАЛЕКТИКА НА ПРОЦЕСА НА ПОЗНАНИЕТО	376
1. Диалектиката като теория на познанието. Диалектичната и формална логика	376
2. Съотношение между сетивното и рационалното в познанието. Същност и явление	384
3. Диалектика на абстрактното и конкретното, на логическото и историческото	397
4. Форми на мисленето и тяхната роля в познанието	405
5. Практиката като основа на познанието и критерий на истината	414
6. Диалектика на абсолютната и относителната истина	421

ЧАСТ ВТОРА

ИСТОРИЧЕСКИ МАТЕРИАЛИЗЪМ

Глава XI. ИСТОРИЧЕСКИЯТ МАТЕРИАЛИЗЪМ КАТО НАУКА ЗА ЗАКОНИТЕ НА РАЗВИТИЕТО НА ОБЩЕСТВОТО	435
1. Предмет на историческия материализъм	435
2. Възникването на историческия материализъм — революция в обществената наука	443
3. Характер на закономерностите на обществения живот, на развитието на обществото	453
4. Историческа закономерност и съзнателна дейност на хората. Свобода и необходимост	460
5. Партийност на историческия материализъм	465
Глава XII. МАТЕРИАЛНОТО ПРОИЗВОДСТВО — ОСНОВА НА ОБЩЕСТВЕНИЯ ЖИВОТ	477
1. Ролята на труда във възникването и в живота на обществото	477
2. Географската среда и развитието на обществото	484
3. Значение на увеличаването на населението в развитието на обществото	489
4. Начин на производство на материални блага. Производителни сили и производствени отношения	499

5. Определящата роля на начина на производство в изменението на формите на обществения живот	506
Глава XIII. ДИАЛЕКТИКА НА ПРОИЗВОДИТЕЛНИТЕ СИЛИ И ПРОИЗВОДСТВЕНИТЕ ОТНОШЕНИЯ	512
1. Зависимост на производствените отношения от характера на производителните сили	512
2. Въздействие на производствените отношения върху развитието на производителните сили	517
3. Развитие на противоречията между производителните сили и производствените отношения при капитализма	527
4. Взаимна връзка между производителните сили и производствените отношения при социализма	536
Глава XIV. БАЗА И НАДСТРОЙКА НА ОБЩЕСТВОТО	550
1. Понятие за базата и надстройката на обществото. Определящата роля на базата по отношение на надстройката	550
2. Преврат в базата и в надстройката на обществото	563
3. Активна роля на надстройката	569
Глава XV. КЛАСИ, КЛАСОВА БОРБА, ДЪРЖАВА	574
1. Определение на класите	574
2. Възникване на класите. Класова структура на обществото и нейната зависимост от начина на производство	580
3. Класови интереси и класова борба. Класи и партии	589
4. Държавата като продукт на непримиримостта на класите и като орган на класово господство	596
5. Форми на класовата борба и на класовата организация на пролетарната	607
6. Ролята на марксистката партия в класовата борба на пролетарната	613
7. Необходимост от унищожаване на класите. Световноисторическата мисия на пролетарната	623
Глава XVI. СОЦИАЛНАТА РЕВОЛЮЦИЯ КАТО ЗАКОНОМЕРНОСТ НА СМЯНАТА НА ОБЩЕСТВЕНО-ИКОНОМИЧЕСКИТЕ ФОРМАЦИИ	632
1. Социалните революции, техните причини и значение в историята на обществото	632
2. Разлика между социалистическата революция и другите революции. Социалистическа революция и диктатура на пролетарната	642
3. Условия на социалистическата революция през епохата на империализма	649
4. Съотношението между демократическите и социалистическите преобразования в епохата на империализма и пролетарските революции	656

5. Съотношение между въоръжената борба и мирните форми на борбата за власт. Многообразие на формите на диктатурата на пролетариата	661
6. Преходен период от капитализма към социализма	670
7. Класите и държавата при социализма	677
8. Комунистическата партия — ръководна сила в системата на диктатурата на работническата класа	686
9. Съвместно съществуване на социализма и капитализма и неизбежност на победата на социализма във всички страни	692
Глава XVII. ОБЩЕСТВЕНО СЪЗНАНИЕ И НЕГОВАТА РОЛЯ В ЖИВОТА НА ОБЩЕСТВОТО	705
1. Общественото съзнание — отражение на общественото битие. Класовият характер на идеологията	705
2. Форми на общественото съзнание	715
3. Обществена психология и идеология. Обществено и индивидуално съзнание	736
4. Относителна самостоятелност на развитието на обществените идеи	743
5. Роля на идеите в общественото развитие	751
6. Ролята на социалистическата идеология в борбата за победата на социализма	760
Глава XVIII. РОЛЯТА НА НАРОДНИТЕ МАСИ И НА ЛИЧНОСТТА В ИСТОРИЯТА	768
1. Народните маси — решаваща сила в развитието на обществото и творец на историята	769
2. Ролята на личността в историята	779
3. Ролята на вождовете на работническата класа в революционното движение	788
Глава XIX. ОСНОВНИ ТЕЧЕНИЯ В СЪВРЕМЕННАТА БУРЖОАЗНА ФИЛОСОФИЯ И СОЦИОЛОГИЯ	795
1. Характерни особености на съвременната буржоазна философия и социология	795
2. Съвременният субективен и обективен идеализъм	808
3. Философия на историята на съвременната буржоазия	819
4. Теории за „факторите“ и „сферите“ на обществения живот	824
5. Опитна, или емпирическа, социология	830
6. Психологическо течение в социологията	832
7. Теории за „социалната стратификация“ на съвременния капитализъм	835
8. Някои проблеми на международните отношения в светлината на буржоазната социология	844
З а к л ю ч е н и е	849

Преводът и редакцията на настоящата книга са извършени от
редакторски колектив при Издателството в състав:

Донка Данчева
Надежда Узунова
Георги Георгиев
Лазар Младенов

Техн. редактор: Тодор Бичваров
Худож. редактор: Тотю Данов
Коректор: Константин Колев
Корица: Стефан Христов

Датума в производството на I. X. 1958 г. Подписана за печат на 22. XI. 1958 г.
Формат 84×108/8. Печ. коли 54. Авт. коли 81·43. Изд. коли 41·04.

Тираж 40,000 (20,001—40,000). № 2473. Л. гр. II.

Цена за книжно тяло 16·40 лв.; за подвързия № 5 — 2·30 лв., № 7 — 3·50 лв.

Цена: подв. № 5 — 18·70 лв., подв. № 7 — 19·90 лв.

Държавен полиграфически комбинат „Ц. Благов“
Пор. № 257